

Tilastokeskuksen strategia 2016–2019

TK-00-228-16

Sisällys

1	Viraston strategiaperusta	2
1.1	Tilastokeskuksen strateginen tahtotila (visio, toiminta-ajatus, arvot).....	2
1.2	Tilastokeskuksen tehtävä, organisaatio ja ydinprosessit.....	2
1.2.1	Tehtävä	2
1.2.2	Organisaatio.....	3
1.2.3	Ydinprosessi	3
2	Tilastokeskuksen toimintaympäristö.....	5
2.1	Hallitusohjelma.....	5
2.2	Toimintaympäristön muutosten vaikutukset Tilastokeskuksen toimintaan	6
2.2.1	Kansallisen toimintaympäristön muutokset	6
2.2.2	Kansainvälisen toimintaympäristön muutokset	6
3	Tilastokeskuksen toimintaan vaikuttavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet	8
4	Tavoitteet suunnittelukaudelle.....	9
4.1	Viraston ydintoimintaan liittyvät tavoitteet	10
4.2	Toiminnan kehittämiseen liittyvät tavoitteet.....	11
4.2.1	Vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden kehittäminen: toiminnan tehostaminen	11
4.2.2	Johtamisen, organisaation ja toimintatapojen kehittäminen	12
4.2.3	Henkilöstön kehittäminen, työhyvinvoinnin edistäminen ja työurien pidentäminen	13
4.3	Yhteistyö	15
5	Resurssit.....	17
5.1	Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman tavoitteiden toteuttaminen.....	17
5.2	Kehykset.....	17

1 Viraston strategiaperusta

1.1 Tilastokeskuksen strateginen tahtotila (visio, toiminta-ajatus, arvot)

Visio

Tiedolla tulevaisuuteen – luotettavia tilastoja asiakkaiden hyödyksi

Toiminta-ajatus

Tilastokeskus tukee demokraattista ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa sekä tutkimusta tuottamalla yhteiskuntaoloja kuvaavia luotettavia tilastoja, selvityksiä ja aineistoja. Tilastokeskus kehittää valtion tilastotointa yhteistyössä muiden valtion viranomaisten kanssa.

Arvot

- Puolueettomuus
- Avoimuus
- Jatkuva parantaminen
- Arvostus

Toiminta-ajatuksen lähtökohtana ovat lainsäädännössä määritellyt Tilastokeskuksen tehtävät. Perussanoma on, ettei Tilastokeskus tuota tilastoja itseään varten, vaan toiminta perustuu asiakkaiden tietotarpeisiin.

Tilastokeskuksen visio uudistettiin syksyllä 2015. Siitä haluttiin aiempaa helpommin muistettava ja asiakkaiden kannalta pidemmälle tähtäävä. Ei riitä, että tilastoja on saatavilla: niistä pitää olla asiakkaille hyötyä. Tulevaisuus tuo visioon dynaamisuutta. Tilastokeskus tunnetaan luotettavana tiedontuottajana. Tilastokeskuksen tuottamiin tietoihin on perinteisesti luotettu, mutta jo luottamuksen säilyttäminen edellyttää työtä.

Tilastokeskuksen henkilöstön toimintatapaa ohjaavista periaatteista tilastoalalle ominaisia ovat tilastoeettiset arvot. Niistä on erikseen otettu esille puolueettomuus ja avoimuus. Arvostuksella halutaan korostaa toimintatapaamme asiakkaita (ml. tiedonantajat) ja muita sidosryhmiä kohtaan sekä toimintaamme omassa työyhteisössämme. Arvostus edellyttää mm. palveluallttiutta. Jatkuva parantaminen pitää sisällään myös innovatiivisuuden.

1.2 Tilastokeskuksen tehtävä, organisaatio ja ydinprosessit

1.2.1 Tehtävä

Tilastokeskuksen tehtävät on määritelty laissa tilastokeskuksesta (24.1.1992/48). Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja ja selvityksiä.

Tämän tehtävän toteuttamiseksi virasto kerää ja ylläpitää yhteiskuntaa kuvaavia tietoaineistoja, kehittää tilastomenetelmiä ja tekee tilastojen kehittämistä palvelevaa tutkimustyötä sekä hoitaa tietopalvelua ja edistää tilastotiedon käyttöä.

Toinen päätehtävä on huolehtia valtion tilastotoimen yleisestä kehittämisestä yhteistyössä muiden valtion viranomaisten kanssa. EU:n tilastoasetus vielä vahvistaa koordinoituvastuuta. Tehtäviensä toteuttamiseksi Tilastokeskus osallistuu myös kansainväliseen tilastoyhteistyöhön, toimii osana Euroopan tilastojärjestelmää ja koordinoi siihen liittyvää EU-yhteistyötä Suomessa.

1.2.2 Organisaatio

Tilastokeskus on tulosjohdettu organisaatio. Tilastokeskuksen sisäisestä organisaatiosta, tulosityksiköiden tehtävistä ja ydinprosessin sekä kokonaisarkkitehtuurin mukaisten salkkujen omistajista määrätään työjärjestyksellä. Sen uusittu versio astui voimaan 1.3.2015.

Tilastokeskuksessa on 1.1.2013 lähtien kolme tilastoja tuottavaa yksikköä, tiedonhankintaan ja tiedon julkaisemiseen sekä viestintään keskittyneet yksiköt, kolme tukipalveluita tuottavaa yksikköä ja esikunta. Tulosityksiköt koostuvat vastuualueista.

Tilastokeskus sijaitsee Helsingissä. Haastattelijoista suurin osa työskentelee ympäri Suomea. Puhelinhaastattelukeskus sijaitsee Helsingin toimipisteessä. Viimeinen aluetoimisto suljettiin 31.12.2014.

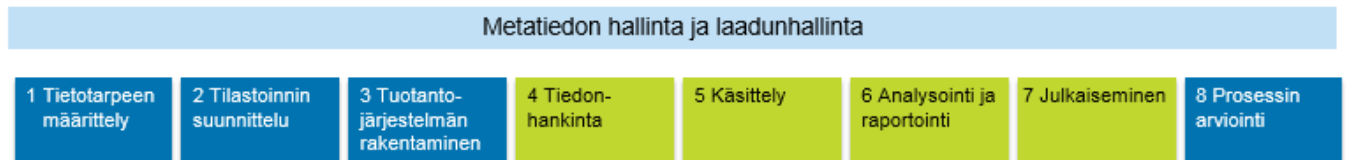

1.2.3 Ydinprosessi

Tilastokeskuksella on yksi ydinprosessi. Tilastotuotantoprosessilla hankitaan tietoja ja tuotetaan tilastoja ja tietopohjaisia tuotteita ja palveluita kaikille tiedonkäyttäjille.

Tilastotuotannossa noudatetaan tilastotuotannon yleistä prosessimallia GSBPM (Generic Statistical Business Process Model). Malli on kehitetty YK:n Euroopan talouskomissiossa (UNECE). Prosessin määrittely noudattaa kansainvälistä tilastoalan suositusta ja sisältää tietotarpeen

selvityksen, tietojärjestelmän rakentamisen, lähdetietojen hankinnan/tiedonkeruun, aineiston muokkauksen, analyysin sekä tulosten julkaisemisen ja standardimuotoisen jakelun verkossa.

Ydinprosessin mukaista tuotantotapaa noudatetaan tilastotuotannon lisäksi myös valmistuotteiden ja toimeksiantojen tuotannossa. Helmikuuhun 2015 asti nämä kolme olivat erillisiä prosesseja. Valmistuotteet on suunniteltu tilastojen vakiokäyttäjien tarpeisiin. Toimeksiannot tehdään yleensä ammattimaisten tiedonkäyttäjien tilauksesta mahdollisimman hyvin heidän toiveidensa mukaisesti.

2 Tilastokeskuksen toimintaympäristö

2.1 Hallitusohjelma

Hallitusohjelma vuosille 2015–2019 tähtää julkisen talouden kannalta talouden tasapainottamiseen. Tilastokeskuksen osalta tämä merkitsee kiristyvää kehysrahoitusta ja sitä kautta tarvetta priorisoida toimintoja. On mahdollista, että tilastoja lakkautetaan ja muita toimintoja supistetaan sen lisäksi, mitä jo on lakkautettu vuoden 2015 alkupuolella.

Hallitusohjelman keskeisenä teemana on digitalisaatio. Tavoitteeksi on asetettu kehittää ”käyttäjälähtöiset, tuottavuutta ja tuloksellisuutta nostavat yhden luukun digitaaliset julkiset palvelut”. Toimintatapojen uudistamiseen kuuluu, että ”hallinnon sisäiset prosessit digitalisoidaan ja entiset prosessit puretaan”. Tilastotuotannon digitalisoinnissa Tilastokeskus on jo pitkällä, mutta työtä on edelleen jäljelläkin. Strategiakaudella 2012–2015 Tilastokeskuksessa on panostettu erityisesti järjestelmien kehittämiseen ja tuotantoprosessien yhtenäistämiseen.

Lisäksi ”julkinen hallinto sitoutuu kysymään samaa tietoa kansalaisilta ja yrityksiltä vain kerran”. Tilastolain mukaan tämä tavoite on jo koskenut Tilastokeskuksen toimintaa. Lain mukaisesti Tilastokeskus hyödyntää hallinnollisia aineistoja, mutta toisinpäin yksikkötietojen luovutus onnistuu vain osittain, lähinnä tutkimustarkoituksiin. Tilastolain mukaan tilastotarkoituksiin kerätyjä tietoja ei saa käyttää esimerkiksi hallinnollisessa päätöksenteossa eikä valvonnassa.

Hallitusohjelmassa on myös nostettu esiin luottamukseen, vuorovaikutukseen ja kokeilujen hyödyntämiseen perustuva johtamiskulttuuri. ”Kokeiluilla tavoitellaan innovatiivisia ratkaisuja, parannetaan palveluita, edistetään omatoimisuutta ja yrittäjyyttä sekä vahvistetaan alueellista ja paikallista päätöksentekoa ja yhteistyötä.” Yhtenä kärkihankkeena on ohjelma julkisen sektorin johtamisen laadun parantamiseksi.

Osana hallitusohjelman johtamisen kehittämistä on, että innovatiivisuus ja palvelualltius nostetaan uusiksi virkamiestyöväikeiksi perinteisten rinnalle. Tilastokeskuksen yhtenä arvona on jatkuva parantaminen, mikä sisältää myös innovatiivisuuden. Palvelualltius korostuu strategiassa 2016–2019, jossa painotetaan asiakkaiden huomioimista: ”asiakas ensin”.

Rakennepoliittisiin toimenpiteisiin kuuluu mm., että hallitus ”toteuttaa valtakunnallisesti kuntien ja muun julkisen sektorin tuotantokustannusten mittariston, joka tekee kustannuksista ja laadusta läpinäkyvän sekä vertailukelpoisen”. Mittareiden laatiminen edellyttää yhtenäistä tietopohjaa, jota saattaa olla mahdollista hyödyntää myös tilastotuotannossa.

EU-linjauksena hallitusohjelmassa on todettu, että ”Suomi kunnioittaa yhteisiä sääntöjä ja odottaa muiden jäsenvaltioiden toimivan samoin. Suomi on aktiivinen, käytännönläheinen ja ratkaisuhakuinen jäsenvaltio. Hallitus yhdistää rakentavan kriittisellä ja yhteistyöhakuisella tavalla kansallisen ja yhteisen eurooppalaisen edun Suomen EU-politiikassa.”

Tilastokeskuksen toimintatapa noudattelee nykyisellään esitettyä tavoitetta ja Tilastokeskuksen kansainvälisen toiminnan linjausten uudistamistyön yhteydessä hallitusohjelma otetaan huomioon.

2.2 Toimintaympäristön muutosten vaikutukset Tilastokeskuksen toimintaan

2.2.1 Kansallisen toimintaympäristön muutokset

Yleinen taloustilanne ja siihen liittyvät riskit tiukentavat julkisen sektorin rahoitusta strategiakaudella. Tuotannon ja kehittämistoiminnan turvaamiseksi on tarpeen riittävä ja ennakoitavissa oleva rahoitus. Talouden kiristymisen vuoksi tilastotuotantoa on karsittu. Strategiakaudella 2016–2019 Tilastokeskus tähtää siihen, että käytettävissä olevat resurssit käytetään parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaiden hyödyksi.

Tulevaisuuden turvaamiseksi on panostettu kehittämistoimintaan, mikä ei ole vielä näkynyt kokonaistuottavuuden paranemisena. Tuottavuuteen ovat vaikuttaneet heikentävästi myös eräät valtionhallinnon yhteiset hankkeet. Ne tuottanevat Tilastokeskuksen kannalta hyötyjä lähitulevaisuudessa.

Ympäröivän yhteiskunnan muutokset haastavat tilastokuvauksen ajantasaisuutta. Kansallisesti on nähtävissä mm. ulkomaista työvoimaa ja maahanmuuttoa koskevien tilastotietojen tarve.

Tilastotoimeen ja tilastokuvauksiin vaikuttavat myös julkisen sektorin uudistushankkeet. Tällaisia ovat mm. kuntauudistus ja mahdollisesti myös SOTE- ja aluehallintouudistus, jotka aiheuttavat tarvetta uudistaa ja lisätä alueittaista tilastotuotantoa.

Haasteellista on kunnista ja niiden tuottamista palveluista tarvittavan mahdollisimman ajantasaisen ja vertailukelpoisen tiedon tuottaminen ohjauksen tarpeisiin. Strategiakauden 2012–2015 tavoitteita kuntatilastoinnin osalta ei täysin saavutettu, koska kuntien omaa tietopohjaa ei saatu yhdenmukaistettua.

Kansallista tilastolakia uudistettiin ja yhdenmukaistettiin EU:n tilastoasetuksen (223/2009) kanssa niin, että tilastolain muutos astui voimaan 1.9.2013 (Tilastolaki 280/2004, muutettu 361/2013). Keskeisimmät muutokset koskivat ammatillista riippumattomuutta, tietojen tutkimuskäyttöä, tietojen luovuttamista ja tiedonantovelvollisuutta.

Keväällä 2015 alkaneessa tilastolain uudistamistyössä selvitetään vielä eräitä muutostarpeita. Muutokset koskevat erityisesti tiedonkeruuvaltuuksien laajentamista ja yhteistyötä hallinnollisten aineistojen tuottajien kanssa sekä koordinoitua.

EU:n tilastoasetus vahvistaa kansallisille tilastovirastoille kuuluvaa tilastotoimen koordinoitiroolia. Tämä tulee lisäämään Tilastokeskuksen tehtäviä ja vahvistamaan Suomen tilastotoimen yhtenäisyyttä.

2.2.2 Kansainvälisen toimintaympäristön muutokset

Kansainvälisen toimintaympäristön merkittävin tekijä tilastotoimen kannalta on Euroopan tilastojärjestelmä ESS. Toukokuussa 2014 ESS-komitea (European Statistical System Committee) saavutti

yhteisymmärryksen ESS visio 2020:sta, joka ohjaa Euroopan tilastojärjestelmän kehittämistä vuoteen 2020 asti.

Visio on *Building the future of European Statistics*. Sen tavoitteena on kokonaisvaltainen lähestyminen laadun ja tuottavuuden parantamiseksi. Mukaan on otettu mm. digitalisaatio, uudet tietolähteet, yhteistyö, julkaiseminen ja asiakasyhteistyö.

Euroopan tilastojärjestelmän puitteissa jatkuu siis edelleen työ tuotantomenetelmien kehittämiseksi ja toiminnan rationalisoimiseksi. Työn alla ovat tuotantomenetelmien ja tiedonsiirtovälineiden lisääntyvä standardointi, yritys- ja sosiaalitilastojärjestelmien modernisointi, EU:n tilastolainsäädännön yksinkertaistaminen ja koko Euroopan tilastojärjestelmän toimivuuden ja organisaation kehittäminen. Jo pitkään kaavailut toimet Euroopan tilastotuotannon keventämiseksi eivät ole toistaiseksi johtaneet mainittaviin tuloksiin.

Virallisen tilaston tuottamat tiedot ovat välttämättömiä Euroopan unionin toiminnalle. Rahavirrat EU:n ja jäsenmaiden välillä määritellään ja jäsenmaiden makrotalouden epätasapainoa arvioidaan suurelta osin tilastotietojen ja niistä johdettujen indikaattoreiden perusteella. Talous- ja rahaliiton toiminta pohjautuu pitkälti kansallisten tilastoviranomaisten tuottamiin tilastoihin. Harmonisoidut tilastot ovat tarpeen myös EU:n strategioiden ja politiikka-ohjelmien suunnittelussa ja seurannassa.

EU:ssa voimassa oleva yhteisön tilasto-ohjelma kattaa vuodet 2013–2017 (European Statistical Programme, ESP). Ohjelman tavoitteena on tarjota laadukasta tilastotietoa EU:n politiikoiden tueksi, tuottaa EU-tilastot aiempaa tehokkaammin ja vahvistaa kumppanuutta toimintatapana. Ohjelma heijastuu myös Tilastokeskuksen toimintaan. Strategiakaudelle ajoittuu EU:n uuden tilasto-ohjelman (2018–2020) valmistelu.

Muuttoliikkeet ja pakolaisuus ovat paitsi kansallisen, myös kansainvälisen mielenkiinnon kohde. Kansainvälisesti on painetta kehittää sekä kestävää kehitystä että taloutta kuvaavia indikaattoreita. Lisäksi erityisesti EU-tasolla korostetaan tarvetta tuottaa hyvinvointia kuvaavia indikaattoreita.

Kansainvälisessä toimintaympäristössä myös useat muut tahot vaikuttavat tilastotuotantoon. Esimerkiksi OECD tuottaa tilastoalaa koskevia suosituksia. IEA (International Energy Agency) on aktiivinen energiatilastoinnin kehittämisessä ja sille myös raportoidaan. YK:n kiinnostuksen kohteena on kestävä kehitys (SDG, Sustainable Development Goals). Tilastokeskuksen kasvihuonekaasujen inventaario vastaa YK:n ilmastopöytäkirjan mukaisen kansallisen inventaarion toteutuksesta ja raportoinnista Suomessa.

3 Tilastokeskuksen toimintaan vaikuttavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Valtiovarainministeriön hallinnonalan vaikuttavuustavoitteet

- Valtiontalous: hallituksen talouspolitiikkaa tukemalla valtiontalous vahvistuu, kestävyysvaje pienenee ja velkaantumisaste pienenee
- Kuntatalous: Kuntatalouden rahoitusasema paranee
- Verotus: verovaje on alhainen
- Valtion alue- ja paikallishallinto: alue- ja paikallishallinto on selkeä ja yksinkertainen
- Hallinnon sisäiset palvelut: valtionhallinnon keskitettyjen palveluiden kustannukset alenevat ja tuottavuus paranee toimitilahallinnon, tietotekniikkapalveluiden sekä talous- ja henkilöstöhallintopalveluiden osalta.

Tilastokeskuksen vaikuttavuustavoitteet

- Tilastokeskuksen tuottamat tilastot, tietoaineistot ja palvelut ovat luotettavia ja relevantteja
- Tilastokeskuksen tilastotuotanto tukee yhteiskunnan, yritysten ja kansalaisten tosiasioihin perustuvaa päätöksentekoa
- Tilastokeskus edistää tietoaineistojen käyttöä tutkimukseen ja jatkojalostukseen

4 Tavoitteet suunnittelukaudelle

Tilastokeskus hyödyntää strategiansa laadinnassa tasapainotettua mittaristoa (balanced scorecard). Oleellista on toiminnan kehittäminen tasapainoisesti siten, että asiakkaiden tarpeita, prosessien sujuvuutta, henkilöstön määrää ja osaamista sekä talouden tasapainoa ja tehostamista koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa samanaikaisesti.

Strategiakaudella 2016–2019 on kolme teemaa, jotka yhdistävät tavoitteita. Nämä ovat asiakkaat, digitalisaatio ja toimintatavat. Erityisesti korostetaan asiakassuhteiden kehittämistä ja asiakkaiden kokeman hyödyn parantamista. Digitalisaatiota on perinteisesti hyödynnetty tilastotuotannossa jo toiminnan luonteenkin vuoksi. Mahdollisuuksia on edelleen runsaasti, mikä tulee esiin monissa tavoitteissa. Kolmas teema on toimintatavat, joiden muuttaminen strategiakaudella koskee paitsi työtapojen uudistamista myös työn organisointia.

Suunnittelukaudelle asetetaan kahdeksan strategista päämäärää. Strategisia päämääriä konkretisoidaan tavoitteilla/toimenpiteillä, jotka on esitetty seuraavien lukujen taulukoissa. Merkittävimmät hankkeet kuvataan vuosittaisissa tulossopimuksissa. Tilastokeskuksen vahvuuksia ovat maine, tiedonhankinta, tilasto-osaaminen sekä tilastotietojen relevanssi¹ ja koherenssi².

¹ Relevanssilla tarkoitetaan, että tilastotiedot vastaavat tarpeita.

² Koherenssilla tarkoitetaan, että eri tilastolähteistä saatava informaatio on yhdenmukainen.

4.1 Viraston ydintoimintaan liittyvät tavoitteet

Strategiakaudella 2016–2019 Tilastokeskuksen tavoitteena on nostaa asiakkaat toiminnan keskiöön. Jokapäiväisessä työssä tavoitteena tulee olla hyödyn tuottaminen asiakkaille. Toiminta-ajatuksensa mukaisesti Tilastokeskuksen ydintoimintaa ovat tilastojen, selvitysten ja aineistojen tuottaminen sekä tilastotoimen kehittäminen. Asiakkaita ovat ne, jotka hyötyvät Tilastokeskuksen tuotteista riippumatta siitä, ovatko tuotteet ns. maksullisia vai budjettirahoitteisia. Myös tiedonantajat ovat asiakkaita: tarjoamme tiedonantajille mahdollisuuden osallistua luotettavan yhteiskunnallisen tietopohjan rakentamiseen ja tiedonantovelvollisuuden toteuttamiseen.

Ensimmäinen strateginen päämäärä tähtää siihen, että tilastoja, tuotteita ja palveluita kehitetään sekä sisällöllisesti että julkaisuteknisesti. Kehittämisessä otetaan huomioon tuotteiden käyttö ja vaikuttavuus, vaikkakin vaikuttavuuden arviointi on hankalaa. Uusia ja olemassa olevia tuotteita kehitetään yhteistyössä asiakkaiden ja muiden tiedontuottajien kanssa. Tuotevalikoiman karsintaa varten otetaan käyttöön priorisointimenettely (luku 4.2.1). Tiedonantajien motivoimiseksi ja vastausosuuden säilyttämiseksi riittävällä tasolla kehitetään uusia palveluita (vertaa luku 4.2.2, tiedonhankinnan tehostaminen).

Digitalisaatiota hyödynnetään tiedon jakeluvälineiden ja esittämistapojen uudistamisessa. Tarkoitus on, että tilastotiedot ovat aiempaa helpommin asiakkaiden saatavilla. Tavoitteena on lisätä ajankohtaisten tietojen uutisointia ja visualisointia sekä parantaa tietojen yhdisteltävyyttä.

Palvelutarjontaa on tarkoitus lisätä erityisesti tilastointipalveluissa. Tavoitteena on, että Tilastokeskuksen tilastoalan erityisosaaminen mahdollistaa tehokkuuden paranemisen myös asiakasorganisaatioissa.

Asiakasnäkökulma: ”asiakas ensin”	
Strateginen päämäärä	Tavoite/toimenpide
Tuotteemme hyödyttävät asiakkaita	Muokkaamme tilasto- ja palveluvalikoimaamme tietojen käytön ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden perusteella.
	Tunnumme keskeisimmät asiakkaamme ja pidämme aktiivisesti huolta heidän tietotarpeistaan.
	Kehitämme ja tarvittaessa karsimme palveluja yhteistyössä asiakkaiden ja muiden tiedontuottajien kanssa.
	Osallistumme ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun tulkitsemalla ja analysoimalla tilastotietoja.
	Kehitämme viestintää ja tuotamme uusia palveluita tiedonantajille vastaushalukkuuden parantamiseksi.
	Minimoimme vastausrasitteen siten, että tiedonantajamme saavat vastinetta käyttämälleen ajalle.

Asiakasnäkökulma: ”asiakas ensin”	
Strateginen päämäärä	Tavoite/toimenpide
Tuotteemme hyödyttävät asiakkaita (jatkuu)	Toteutamme ratkaisuja, jotka mahdollistavat ajankohtaisen tiedon julkaisemisen.
	Mahdollistamme aihe- ja ilmiöaluekohtaisten tilastotietojen ja indikaattoreiden joustavan yhdistelyn.
	Lisäämme paikkatietojen ja tilastotiedon visualisoinnin käyttöä.
	Hyödynnämme sosiaalista mediaa päivittäisessä työssämme tietojen käytön edistämiseksi ja seuraamiseksi.
Lisäämme palvelutarjontaa	Lisäämme tilastointipalveluita parantaaksemme valtiosektorin tehokkuutta.
	Kehitämme edelleen mikrosimulointimallia talouspoliittisen päätöksenteon keskeisenä työkaluna.
	Tarjoamme laadukkaasti kuvattuja arkistoituja tilastoaineistoja tutkimuskäyttöön.

4.2 Toiminnan kehittämiseen liittyvät tavoitteet

4.2.1 Vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden kehittäminen: toiminnan tehostaminen

Tilastokeskuksen toimintaedellytysten turvaaminen talouden kiristyessä edellyttää niukkojen tuotantoresurssien tarkkaa hyödyntämistä. Suomen virallisen tilaston periaatteiden mukaisesti on kyettävä varmistamaan tilastotuotannon jatkuvuus. Osa jatkuvuuden turvaamisesta on rahoituksen riittävä kohdentaminen kehittämis- ja innovaatiotoimintaan.

Asiakasnäkökulmasta oleellista on toiminnan priorisointi, josta tulee tehdä jatkuva, yhteisesti sovittu ja hyväksytty menettely. Tavoitteena on lisätä molempia osapuolia hyödyttävää yhteistyötä sidosryhmien kanssa.

Toiminnan tehostamisen ja talouden kannalta merkittävin yksittäinen toimenpide on toimitilaratkaisu. Henkilöstömäärän vähentyminen yhdistettynä tavoitteena oleviin moderneihin työtapoihin ja tehokkaaseen tilakäyttöön mahdollistaa merkittävät säästöt toimitilakuluissa.

Tehtävien ja tehtyjen muutosten vaikutuksia selvitetään kustannus-hyöty -analyysien avulla, mikä on Euroopan tilastojen käytäntöjen suosittama toimintatapa. Tulojen ja menojen ennakoinnin parantamisessa tavoitteena on talouden suunnittelun ja seurannan tarkentuminen. Oikea käsitys talouden tilasta helpottaa esimerkiksi mahdollisuuksia suunnitella taloudellisesti merkittäviä hankkeita.

Talousnäkökulma: ”toimiva talous”	
Strateginen päämäärä	Tavoite/toimenpide
Toimimme taloudellisesti ja yhteistyöhakuisesti	Priorisoimme toimintojamme yhteisesti sovitulla tavalla ottaen huomioon ainakin asiakastarpeet, säädöstaustat ja kustannukset sekä asiantuntemuksemme.
	Hyödynnämme nykyaikaisia ja tilojen käytöltä tehokkaita toimitilaratkaisuja.
	Hyödynnämme aiempaa enemmän ulkopuolisia palveluita toiminnan joustavuuden lisäämiseksi. Solmimme kumppanuussopimuksia.
Käytämme voimavaramme tehokkaasti ja joustavasti	Parannamme menojen ja tulojen ennakointia tulosityksiköissä.
	Laadimme kustannus-hyöty -analyysit sekä ennen että jälkeen toiminnan tai toimintatavan muutoksen.
	Laadimme tulosityksikkötasolla henkilöstömääräsuunnitelman strategiakaudelle tavoitteena henkilöstöresurssien hallittu muutos ja joustava siirtyminen toisiin tehtäviin myös tilapäisesti.

4.2.2 Johtamisen, organisaation ja toimintatapojen kehittäminen

Johtamista koskevat tavoitteet on esitetty seuraavassa luvussa (4.2.3 Henkilöstön kehittäminen, työhyvinvoinnin edistäminen ja työurien pidentäminen). Tässä luvussa keskitytään toimintatapoja ja tilastotuotantoprosessista erityisesti tiedonhankintaa koskeviin tavoitteisiin.

Toimintatapojen kehittämisessä tavoitteena on paitsi työn sujuvoittaminen, myös varmistaminen ja tehostaminen. Tehostamiseen tähtää erityisesti projektitoiminnan järkevöittäminen. Tavoitteena on lyhentää projekteihin käytettyä kalenteriaikaa, jolloin projekteista saatavat hyödyt realisoituvat aiempaa nopeammin. Samalla yhtä aikaa käynnissä olevien projektien määrä vähenee.

Suurimpien tehostamismahdollisuuksien on arvioitu liittyvän tiedonhankintaan. Automatisoidulla raportoinnilla on mahdollista keventää tiedonantajien rasitusta. Tilastotuotantoprosessin tiedonhankintaosuuden digitalisoinnin jatkamisen lisäksi digitalisointia hyödynnetään manuaalisen editoinnin vähentämisessä sekä raportoinnin kehittämisessä. Tulevaisuudessa tehostamismahdollisuudet saattavat liittyä big datan hyödyntämiseen.

Prosessinäkökulma: ”tehokkaat prosessit”	
Strateginen päämäärä	Tavoite/toimenpide
Sujuvoitamme työn organisointia	Projektien läpimenoaikoja lyhennetään. Tilastokeskus päättää erilaisten projektityyppien enimmäispituudet.
	Käytämme päätoimisia ja ammattimaisia projektipäälliköitä. Projektihenkilöiden tulee voida käyttää riittävästi aikaa tehokkaaseen projektityöhön.
	Integroimme oman kehitystyömme kansainvälisiin tilastoalan hankkeisiin. EU-yhteistyössä tavoitteemme on vaikuttaa toimintaan meille edulliseen suuntaan.
	Vähennämme manuaalista editointia.
	Automatisoimme säännöllistä kansainvälistä raportointia.
	Käytämme sovittuja luokituksia ja tarjoamme niitä muillekin (esim. Palveluväylän kautta).
	Hyödynnämme muualla tehtyjä ratkaisuja ja avointa lähdekoodia sekä osallistumme valtionhallinnon yhteisiin hankkeisiin (esim. Todennetun Osaamisen Rekisteri TOR, Kansallinen tulorekisteri Katre, Paikkatietoikkuna).
	Kehitämme tiedonhallintaa ja tietojen käsittelyä niin, että täytämme kokonaisarkkitehtuuria ja arkistointia koskevat vaatimukset viimeistään 2018.
	Rakennamme yhteisen aineisto- ja muuttujakuvausvaraston esim. THL:n ja KELAn kanssa.
	Varmistamme nivelkohtien ja työnjakojen toimivuuden tilastotuotannon eri vaiheiden ja tulosyksiköiden välillä.
Tehostamme tiedonhankintaa	Yritystiedonkeruissa käytetään vain verkkotiedonkeruuta tai automaattista keruuta. Jälkimmäisen osuutta kasvatetaan.
	Verkkotiedonkeruu on käytössä kaikissa henkilötiedonkeruissa viimeistään vuonna 2018. Tiedonantajia ohjataan aktiivisesti verkkovastaajiksi.
	Kohdistamme katotyötä niin, että saamme keskeisten tutkimusmuuttujien jakaumat entistä täsmällisemmiksi.
	Hyödynnämme olemassa olevia aineistoja ja uusia tietolähteitä (esim. big data) ja karsimme tiedonkeruiden päällekkäisyydet.

4.2.3 Henkilöstön kehittäminen, työhyvinvoinnin edistäminen ja työurien pidentäminen

Digitalisaation hengessä uudistamme työn tekemisen tapoja. Uudistettavien toimitilaratkaisujen myötä on mahdollista uudistaa myös työn tekemistä. Esimerkiksi kokousmuotoisen työskentelyn tavoitteena on olla tehokasta, aktiivista ja tavoitteellista.

Toimintatapojen muuttaminen edellyttää osaamisen kehittämistä. Sisäinen liikkuvuus on eräs tapa tukea osaamista ja varmistaa toiminnan sujuvuutta. Asiantuntijuutta tuetaan valmentavalla esimiesotteella.

Johtamisen kehittämisellä halutaan parantaa työhyvinvointia. Johtamiseen ja siihen liittyvään toimeenpanoon kuuluvat ripeä asioiden valmistelu ja

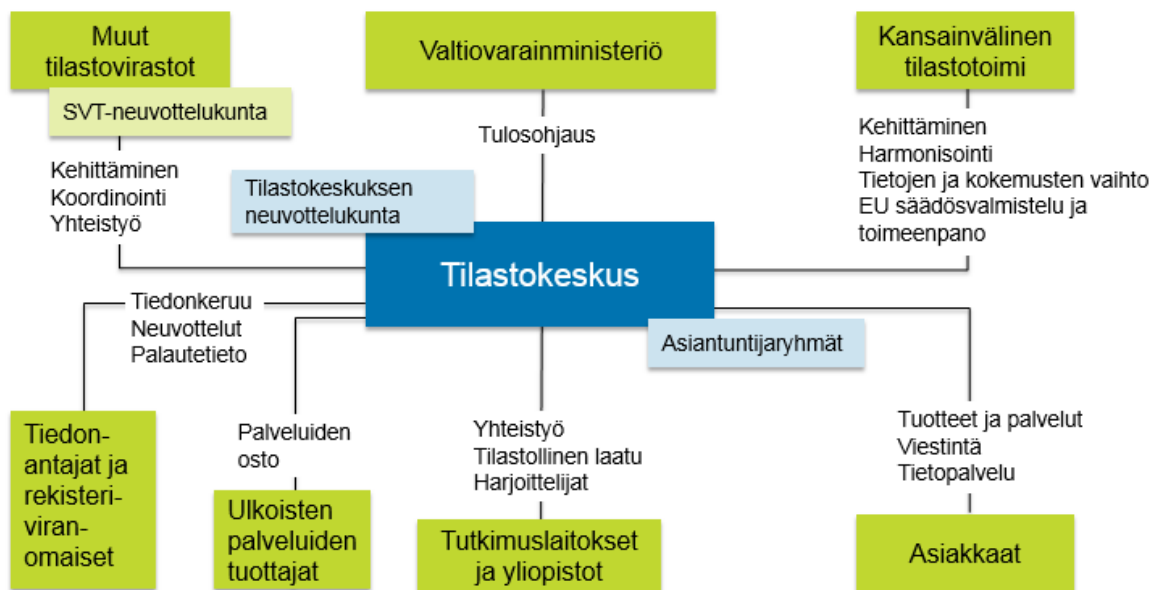
päätöksenteko sekä viestintä. Tasapuolinen työnjako niin henkilöiden kuin tulosyksiköiden kannalta on myös kehittämiskohde. Henkilöstön palkitsemisessa otetaan käyttöön myös aineettomia palkitsemisen muotoja.

Henkilöstönäkökulma: ”aikaansaavat ammattilaiset”	
Strateginen päämäärä	Tavoite/toimenpide
Uudistamme työtapoja	Edistämme ajasta ja paikasta riippumatonta työn tekemistä hyödyntämällä uusia toimitilaratkaisuja, uudistamalla työaikajoustoja ja ottamalla käyttöön näitä tukevia sovellusratkaisuja.
	Pidämme tarvittaessa ytimekkäitä, hyvin valmisteltuja kokouksia. Luovumme edustuksellisista jäsenyyksistä.
	Kehitämme johtamismallia ja edistämme johtotiimien ja horisontaalisten yhteistyöryhmien vuorovaikutusta ja vahvistamme asiantuntijavalmistelua.
	Teemme viivyttämättä päätökset vastuullamme olevista asioista ja tiedotamme niistä.
	Palkitsemme hyvästä suoriutumisesta ja uudistamisesta. Käytämme myös aineettoman palkitsemisen muotoja.
Osaamme ja saamme aikaan	Edistämme henkilöstön liikkuvuutta sekä tehtävien vaihtamista ja monipuolistamista.
	Olemme vastuussa sekä oman että yhteisen osaamisemme kehittämisestä.
	Edistämme vuorovaikutusta, yhteistyötä sekä esimies- ja työyhteisötaitoja Pelikirjan ³ hengessä.
	Kohdennamme työt niin henkilöille kuin tulosyksiköillekin Tilastokeskuksen kannalta optimaalisesti välttäen yli- ja alikuormitusta.
	Tunnustamme asiantuntijuuden ja kehitämme sitä valmentavan johtamisen ja esimiestyön tuella.

³ Pelikirjassa (2014) kuvataan sekä hyvän johtamisen että hyvän työyhteisön toiminnan periaatteet Tilastokeskuksessa.

4.3 Yhteistyö

Tilastotiedon käyttö yhteiskunnassa, tilastokyselyihin vastaavien yritysten ja kansalaisten suuri määrä, tilastotuotannon riippuvuus muiden yhteiskunnallisten toimijoiden tuottamista hallinnollista aineistoista sekä kansainvälisen tilastotoimen vaikutus tilastojen tuotantoon ja standardeihin sitovat Tilastokeskuksen kiinteästi ympäröivään yhteiskuntaan. Tilastokeskuksen toimintaa leimaakin yhteistyö sidosryhmien kanssa.

Toiminnan asiakaslähtöisen kehittämisen edellytys on yhteistyö tilastotietoja ja muita Tilastokeskuksen tuotteita tai palveluita hyödyntävien kanssa. Tilastokeskuksen tietotuotanto palvelee yhteiskunnallista ja taloudellista päätöksentekoa, tutkimusta ja viime kädessä kaikkia kansalaisia. Asiakkaita tavoitetaan suoraan, mutta myös tiedotusvälineiden, muiden sidosryhmien ja kumppaneiden välityksellä.

Tietojen saamiseksi Tilastokeskus on yhteydessä tiedonantajiin, joita ovat yritykset, kunnat ja muut yhteisöt sekä yksityiset kansalaiset, joilta kerätään suoraan tietoja tilastoja varten. Suurin osa aineistoista saadaan kuitenkin hallinnollisista rekistereistä ja vastaavista olemassa olevista lähteistä. Tilastotuotannon kotimaisia kumppaneita ovat rekisteriviranomaiset ja muut aineistojen tuottajat.

Kansallista tilastotoimintaa kehitetään yhteistyössä muiden kotimaisten tilastotuottajien kanssa. Tilastotuotantoa tehostavat yhtenäiset tunnusjärjestelmät ja yhtenäiset standardit, joiden kehittämiseen ja käyttöönottoon paneudutaan SVT-neuvottelukunnassa (SVT, Suomen

Virallinen Tilasto). EU:n 2015 voimaan astuneen tilastolain myötä Tilastokeskuksen rooli tilastotoimen koordinoijana vahvistuu.

Keskeisiä yhteiskunnallisia sidosryhmiä ovat Tilastokeskuksen toimintaa ohjaava valtiovarainministeriö, muut ministeriöt sekä alue- ja paikallishallinto. Yhteistyö yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa niin tilastotieteen kuin muidenkin yhteiskuntatieteiden alueella lisää osaamista Tilastokeskuksessa ja siten tukee laadukasta tilastotuotantoa.

Tilastokeskuksen toimintaan vaikuttaa Euroopan unionin piirissä tehtävä työ. Kansainväliset järjestöt kehittävät menetelmiä, luokituksia ja muita tilastostandardeja ja päättävät niiden käyttöönotosta. Tilastokeskus on osa Euroopan tilastojärjestelmää (ESS, European Statistical System) ja koordinoi tilastoalan EU-yhteistyötä Suomessa. Toukokuussa 2014 vahvistettu ESS:n visio 2020 tähtää yhteistyön lisäämisen ESS-järjestelmään kuuluvien tilastovirastojen ja Eurostatin välillä.

5 Resurssit

5.1 Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman tavoitteiden toteuttaminen

Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman ydintoimintoanalyysin tavoitteiden toteuttamiseksi Tilastokeskuksella on seuraavat hankkeet:

- Aluetietojen julkaiseminen:
Aluetiedot maksullisesta Altika-tietokannasta on siirretty maksuttomaan StatFin-tietokantapalveluun käytettäväksi avoimena datana 2012.
- Rajahaastattelutiedonkeruun lopettaminen:
Tiedonkeruu lakkautettiin 31.12.2012.
- Tutkijapalveluiden etäkäyttö:
Tutkijapalveluiden etäkäyttö on siirretty CSC:lle. Palvelun nimi on FIONA. Tekeillä on selvitys yhteisten metatietovälineiden kehittämiseksi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa (THL, Kela).
- Maksutasetilastoinnin siirtäminen Suomen Pankista Tilastokeskukseen:
Tilastointi siirrettiin 1.1.2014. Kehittämishankkeessa vuosina 2014–2017 maksutase integroidaan kansantalouden tilinpidon yhteyteen.
- Tilastotoimen keskittäminen tai yhteistyön lisääminen tilastotoimessa:
Selvitys yhteistyöstä Tullin kanssa valmistui 30.3.2015. Selvityksen mukaiset ulkomaakaupan tilastoinnin yhteistyöjärjestelyt koskevat työnjakoa, yhteisjulkistuksia, tietopalvelun koordinoitua ja Tilastokeskuksen järjestämää TIKO-koulutusta.
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on keskitetty tilastotuotanto Luonnonvarakeskus Lukeen. Luken tilastoyksikkö muuttaa tilastotaloon, mikä tiivistää yhteistyötä Tilastokeskuksen kanssa.
- Tilastotoimen yhteistyö (THL, muut tilastoja laativat viranomaiset):
Tavoitteena on, että yhteistyötä tilastotoimessa tiivistetään ja Tilastokeskuksen roolia tilastotuotannon koordinoimisessa vahvistetaan uudistetun EU:n tilastolain mukaisesti. Vuonna 2015 alkoi kansallisen tilastolain uudistaminen.

5.2 Kehykset

Budjettikehys

28.30.01	t€	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kehys ja LTA(t)		51 779	50 356	50 546			
Tarkistettu kehys 2017–2019*					49 707	48 859	48 587

*Toimintameno- ja varauksen mahdollinen kohdentaminen muuttaa kehystä

Henkilöstön määrä

	toteuma	arvio	tavoite	tavoite	tavoite	tavoite
htv	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Henkilötyövuodet	832	750	754	720	710	710
- kuukausipalkkaiset	720	649	634	625	617	617
- haastattelijat	112	101	120	95	93	93